

[Zemřel James H. Billington, který řídil 28 let Knihovnu Kongresu USA](#) **[1]**

Autor:

- [STOKLASOVÁ, Bohdana](#) [2]

Číslo:

- [2018, ročník 27, číslo 4](#) [3]

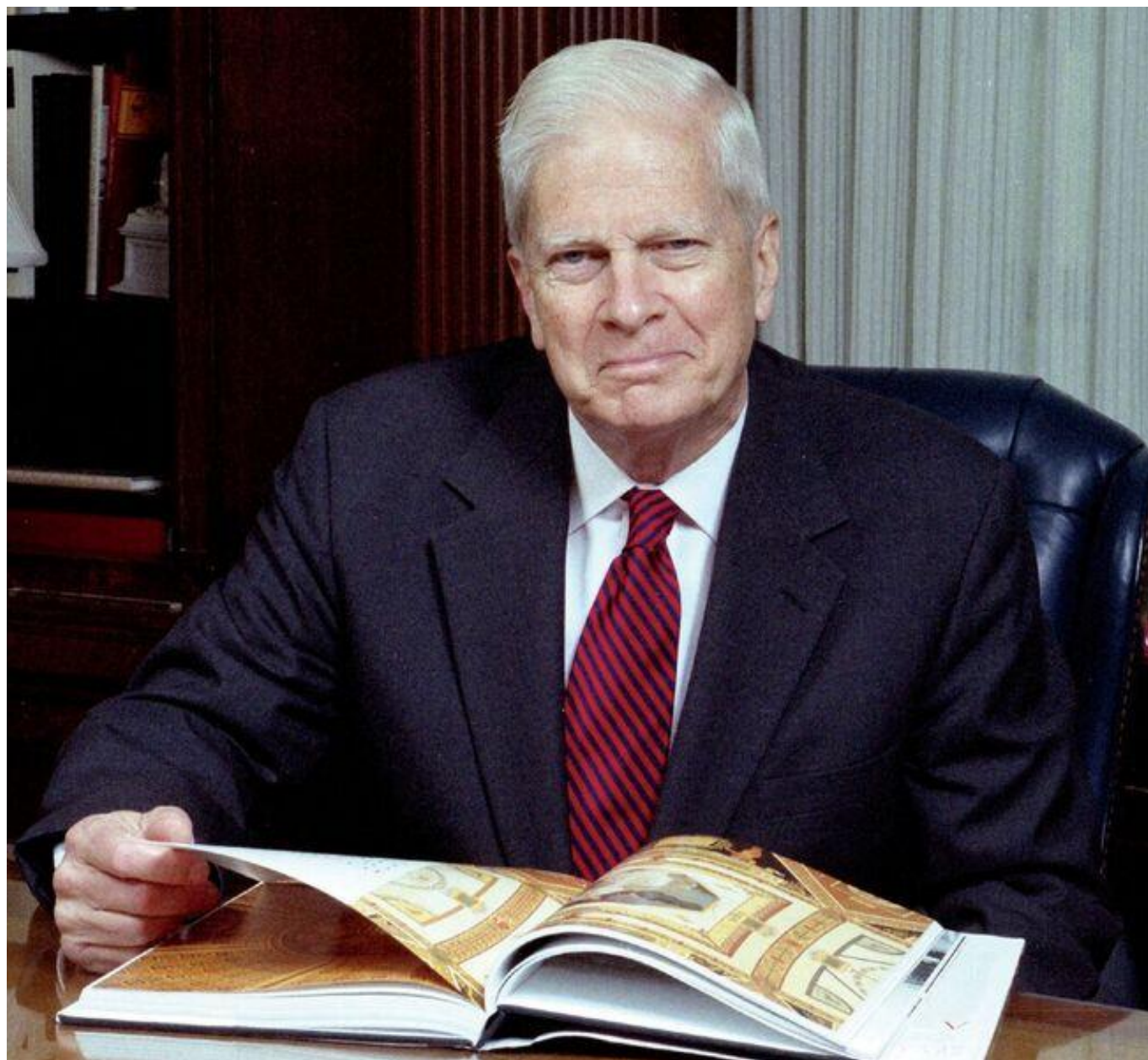
Rubrika:

- [Osobnosti](#) [4]

Klíčová slova:

- [Billington, James H.](#) [5], [nekrology](#) [6]

Dne 20. listopadu 2018 zemřel ve věku 89 let dlouholetý ředitel [Knihovny Kongresu USA](#) [7] (Library of Congress) James H. Billington. Knihovnu Kongresu USA řídil 28 let (od roku 1987 do roku 2015).

[8]

James H. Billington

Nejvýznamnější zásluhy

Pod vedením Jamese H. Billingtona Knihovna Kongresu USA zdvojnásobila počet analogových dokumentů (z 85,5 milionu jednotek v roce 1987 na 160 milionů v roce 2015). Mezi nově získanými dokumenty byla i řada dokumentů zásadního významu pro historii USA, jako např. [Waldseemüllerova mapa světa z roku 1507](#) [9]. Tento dokument a mnoho dalších je k dispozici veřejnosti ve zrekonstruované původní budově [Knihovny Thomase Jeffersona](#) [10] (Thomas Jefferson's Library). I velkorysá rekonstrukce proběhla v době, kdy v čele Knihovny Kongresu USA stál James H. Billington.

Za jeho působení se knihovna otevřela milionům uživatelů na celém světě díky projektu [Knihovna Kongresu online](#) [11] a řadě dalších projektů v oblasti digitalizace a zpřístupnění fondů knihovny a národního kulturního dědictví ([American Memory](#) [12]) a světového kulturního dědictví ([The World Digital Library](#) [13]). Pro členy Kongresu USA i pro informace veřejnosti o jeho činnosti má velký význam služba [CONGRESS.gov](#) [14].

Velkou pozornost James H. Billington věnoval ochraně fondů, zahájil rozsáhlý program odkyselování fondů a budování vyhovujících skladů.

Pro všechny uvedené projekty bylo nutné získat značné množství finančních prostředků nejen ze státních, ale i ze soukromých zdrojů. Fundraisingu věnoval James H. Billington mnoho času a energie a byl v této oblasti mimořádně úspěšný.

V době jeho vedení knihovny vznikly i převodní tabulky mezi formáty USMARC a UNIMARC a později i nová katalogizační pravidla [RDA \[15\]](#) a datový model [BIBFRAME \[16\]](#).

Studium a působení před příchodem do Knihovny Kongresu USA

James H. Billington se narodil 1. června 1929 v Bryn Mawr v Pensylvánii. Byl premiantem na Lower Merion High School a později i na Princetonské univerzitě (Princeton University), kterou ukončil s vyznamenáním. Doktorát získal na Univerzitě v Oxfordu (Oxford University). Po službě v armádě přednášel historii na Harvardově univerzitě (Harvard University) a Princetonské univerzitě, několik let řídil Mezinárodní centrum Woodrowa Wilsona pro vědce (Woodrow Wilson International Center for Scholars).

James H. Billington je autorem dlouhé řady knih, mnoho z nich je zaměřeno na Rusko. Získal přes 40 čestných doktorátů z univerzit v různých zemích, byl čestným členem řady akademií, působil v redakčních radách významných vydavatelství a je nositelem bezpočtu ocenění a vyznamenání.

Za 28 let svého působení posunul Knihovnu Kongresu USA o velký kus vpřed. Tuto dlouhodobou stabilitu v řízení Knihovny Kongresu USA bez ohledu na to, zda momentálně převažoval vliv republikánů nebo demokratů, můžeme při pohledu na turbulence ve vedení Národní knihovny ČR v posledních deseti letech jen závidět.

Podrobnější informace najdete na [webu Knihovny Kongresu \[17\]](#) nebo například v článku v deníku [The Washington Post \[18\]](#).

Setkání s Jamesem H. Billingtonem

Jsem ráda, že jsem měla možnost se s Jamesem H. Billingtonem několikrát osobně setkat. Bylo to v roce 1992, během mé tříměsíční stáže v Knihovně Kongresu. Jednalo se o Studijní program Sorosovy nadace (Soros Foundation Visiting Fellows Program) pro knihovníky z různých posttotalitních zemí, který odborně zajišťovala Knihovna Kongresu USA ve spolupráci s Univerzitou v Illinois (University of Illinois) a financoval George Soros prostřednictvím Open Society Fund (více o programu dále). Program se každoročně opakoval v průběhu několika let. Já jsem patřila do první skupiny, která program zahajovala, takže průběh celé akce sledovali osobně jak James H. Billington, tak George Soros a s oběma jsme měli možnost se opakovaně setkat při besedách, obědech, večerích i závěrečném hodnocení. Setkání byla vždy velmi příjemná a podnětná a dodnes na ně ráda vzpomínám.

[19]

Závěrečné setkání s Jamesem H. Billingtonem a předávání certifikátů

The Library of Congress - Soros Foundation Visiting Fellows Program Certificate

I certify that

Bohdana Stoklasova

*has successfully completed a training program
consisting of an orientation in the
functions and administration of the Library of Congress*

James H. Billington
Librarian of Congress
December 11, 1992

[20]

Certifikát o absolvování programu v Knihovně Kongresu

Vzpomínka na pobyt v Knihovně Kongresu USA v rámci Studijního programu Sorosovy nadace

Úvod

Při hledání dokumentů o pobytu v Knihovně Kongresu pro doplnění ohlednutí za životem a působením právě zesnulého Jamese H. Billingtona jsem narazila na řadu zajímavých fotografií a poznámek a vybavily se mi některé vzpomínky, které mohou být zajímavé i pro ostatní.

Je to všechno už velmi dávno a některé věci se mi dnes zdají neuvěřitelné. Přesto – nebo právě proto – stojí za to si je připomenout. Psal se rok 1992, v naší zemi jsem vyhrála konkurz na tříměsíční stáž v knihovnách USA (většinu pobytu Knihovna Kongresu USA, kratší dobu Univerzita v Illinois) a skoro ve 40 letech jsem s chatrnou angličtinou vyrážela se dvěma velkými kufry prvně za oceán. Bylo nutné mít oblečení na všechny příležitosti a roční období, protože jsme začínali na začátku září ve Washingtonu, kde je v tu dobu ještě teplo, a končili v prosinci v Chicagu, kde byla naopak velká zima. Doba, kdy si můžeme v zahraničí věci chybějící v šatníku snadno doplnit, byla ještě daleko před námi. Doma jsem nechávala dvě dcery ve věku 9 a 13 let, rodina usoudila, že jde o příležitost, která se nebude opakovat, a že vše beze mne zvládnou.

[21]

Letiště Ruzyně – odlet do USA

Cíle, účastníci, program

Cílem Studijního programu Sorosovy nadace bylo poskytnout knihovníkům z různých posttotalitních zemí kvalitní odborný, manažerský i společenský základ a mezinárodní zkušenosti a kontakty, které jim později pomohou posunout úroveň knihovnictví v jejich zemích. Důležitá byla i jazyková stránka. Všichni účastníci museli úspěšně složit jazykovou zkoušku TOEFL, ale cílem tříměsíčního pobytu bylo i vylepšení angličtiny. To jsme pochopily se slovenskou kolegyní, se kterou jsme přiletěly stejným letadlem, hned při ubytování, když jsme chtěly společný pokoj. Ubytování bylo ve dvoulůžkových pokojích, ale už bylo rozepsané tak, aby účastníci ze zemí s podobným jazykem nebydleli spolu.

V Knihovně Kongresu se nás sešlo celkem 14 (podle komisí v jednotlivých zemích i podle komise v Knihovně Kongresu zřejmě perspektivních) knihovnic z těchto zemí: Albánie, Bulharsko, Česko, Chorvatsko, Estonsko, Lotyšsko, Polsko, Maďarsko, Rumunsko, Rusko, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Ukrajina.

[22]

Skupina 14 knihovnic z různých zemí

Odborný program začal přednáškami o poslání a organizaci Knihovny Kongresu, společně jsme absolvovaly „kolečko“ po vybraných útvarech a několik školení pro manažery. Pak následovala stáž v útvarech blízkých profesnímu zaměření jednotlivých účastnic a na závěr krátký pobyt na Univerzitě v Illinois. Do předem připraveného programu byla zahrnuta návštěva New Yorku a Chicaga a řada zajímavých míst v okolí Washingtonu. Společenský program byl velmi bohatý, jeho součástí byla řada setkání, návštěv, společenských obědů a večeří. Program byl předem dán a nebylo možné ho příliš měnit.

Společně s mou spolubydlící Zlatou Dimec jsme velmi toužily podívat se do OCLC. Do programu nebylo možné návštěvu vložit, ale nakonec se nám podařilo se do OCLC dostat díky jeho zakladateli Frederickovi Kilgourovi. Ten spolu se skupinou amerických knihovníků na počátku 90. let navštívil Prahu a zajímal se o standardizaci a automatizaci v Národní knihovně. Dokonce tak moc, že jí chtěl věnovat polovinu dne určenou na prohlídku Prahy. Dostala jsem za úkol předvést mu náš Výměnný formát na dvou starých počítačích, které jsme tehdy měli v Liliové ulici. Nevěděla jsem, kdo to je, takže kolena se mi podlomila až dodatečně. Bylo mi divné, proč se ten starý pán tak zajímá o náš Výměnný formát a jak je možné, že se v něm po úvodním vysvětlení tak dobře orientuje, a proč je tak nadšen z toho, že stejný formát používá nejen Národní knihovna, ale i ostatní knihovny. Velmi dobře odhadl a ocenil, že sice zatím nemáme formát MARC, ale náš formát je navržen tak, že bude umožňovat snadné konverze, které bude moci využít více knihoven. Když jsme se loučili, říkal, že mne někdy velmi rád uvidí v USA, tak jsem mu z USA napsala o našem přání navštívit OCLC. Brzy přišlo pozvání z OCLC a náš program se rozrostl o nesmírně zajímavou návštěvu OCLC.

[23]

Návštěva OCLC

MARC Standards Office

MARC Standards Office nebyl zahrnut mezi pracoviště pro naši možnou stáž, což mne mrzelo. Na jedné ze společných recepcí s vedoucími útvarů Knihovny Kongresu jsem se setkala se Sally McCallum. Hovořily jsme o standardech a automatizaci, zajímala se o situaci u nás. Další den za mnou přišla, zda bych u nich nechtěla po dobu svého pobytu pracovat na konverzních tabulkách USMARC-UNIMARC. Samozřejmě jsem radostně souhlasila, urychlila plánovanou stáž na různých katalogizačních pracovištích a pustila jsem se do práce. Nebylo to vůbec jednoduché, musela jsem se hodně a rychle učit nejen detaily obou formátů, ale i práci se systémy, na které byli ostatní zvyklí. Pracovní nasazení a tempo v tomto útvaru bylo hodně vysoké, a protože jsem tu byla sama, jazykově mne nikdo nešetřil. Strávila jsem zde několik velmi náročných týdnů, ale byla to výborná škola. Konverzní tabulky, které byly interním materiálem Knihovny Kongresu, jsem dostala k dispozici a po čase se nám velmi hodily při přechodu z formátu UNIMARC na MARC 21.

Sally McCallum

V MARC Standards Office jsem se setkala i s Henriette Avram.

[25]

Henriette Avram

Kolegové v Knihovně Kongresu se výborně starali nejen o náš odborný program, ale díky pozvání do jejich rodin jsme postupně objevovaly jejich pro nás tehdy neznámé svátky a zvyky, jako Halloween, Den díkůvzdání atd.

[26]

Halloween party

Závěr

S odstupem čtvrt století mohu konstatovat, že cíl Studijního programu Sorosovy nadace poskytnout knihovníkům z různých posttotalitních zemí kvalitní odborný, manažerský i společenský základ a mezinárodní zkušenosti a kontakty, které jim později pomohou posunout úroveň knihovnictví v jejich zemích, byl splněn. S řadou absolventek našeho ročníku programu jsem se po mnoho let setkávala na různých zahraničních akcích, řada z nás zastávala a zastává vysoké manažerské pozice a vedla a vede mezinárodní komise a programy. A po nás přišla řada dalších ročníků. Snad se nám podařilo posunout úroveň knihovnictví v našich zemích o kousek dál. Posun vpřed byl v řadě zemí po mnoho let výrazný a rychlý. V posledních letech se ale velmi zpomalil a v některých případech i zastavil. Nepochybně to souvisí s tím, že vedení velkých knihoven je v poslední době (nejen u nás) stále více provázáno s politikou, a proto ředitelé v jejich čele nevydrží ani část oněch krásných 28 let, po která řídil Knihovnu Kongresu James H. Billington.

Fotografie – s výjimkou portrétu Jamese H. Billingtona, která pochází z archivu Knihovny Kongresu v USA – poskytla Bohdana Stoklasová.

URL zdroje: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-4/zemrel-james-h-billington-ktery-ridil-28-let>

Odkazy

[1] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-4/zemrel-james-h-billington-ktery-ridil-28-let>

[2] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/autori/stoklasova-bohdana>

[3] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-4>

[4] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/rubriky/osobnosti>

[5] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/billington-james-h>

- [6] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/nekrology>
- [7] <https://www.loc.gov/>
- [8] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/503/stoklasova1.jpg>
- [9] <http://www.loc.gov/exhibits/exploring-the-early-americas/interactives/waldseemuller-maps>
- [10] <http://www.loc.gov/exhibits/thomas-jeffersons-library>
- [11] <https://www.loc.gov/discover>
- [12] <http://memory.loc.gov/ammem/index.html>
- [13] <https://www.wdl.org/en>
- [14] <https://www.congress.gov/>
- [15] <http://www.loc.gov/aba/rda>
- [16] <http://www.loc.gov/bibframe>
- [17] <https://www.loc.gov/item/n80020417/james-h-billington-1929>
- [18] https://www.washingtonpost.com/local/obituaries/james-h-billington-librarian-of-congress-for-expansive-tumultuous-tenure-dies-at-89/2018/11/21/d8829f88-eda9-11e8-8679-934a2b33be52_story.html?utm_term=.f00d629b3cd4
- [19] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/503/stoklasova2.jpg>
- [20] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/503/stoklasova3.jpg>
- [21] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/503/stoklasova4.jpg>
- [22] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/503/stoklasova5.jpg>
- [23] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/503/stoklasova6.jpg>
- [24] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/503/stoklasova7.jpg>
- [25] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/503/stoklasova8.jpg>
- [26] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/503/stoklasova9.jpg>